

سروش

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني ، علمي ، ادبي ، سياسي هفته لقي بمجموعة اسلاميه در

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

مناصب و مدير مسئول : ح . اشرف اديب

سجیه سنی دین میں کبریا کی سینه سنده طاشیدان جماعتلر
مکر اکسیل دکل ایمش . الله یوز بیک کره حمدلر ، نالر اولسون که
مسلمانلرک یورکنده کی روح شہامت هنوز اولمہ مش . بز بورو حی
اولدورمه مک ایچون نه لازمه در یغ ایتہ ملی بز . زیرا دنیا من بورو حی
ایله ، آخر تمز ایسه دنیا من ایله قائمدر . حتی دنیا آخرتدن اولدر .
ایشته زره لیلری ایله دیکزدن کلہلر ؛ طیارہ لریلہ بولوطلردن
آتشلریاغدییران ؛ مستحکم مواقع آرقہ سندن کیجہ کوندوز قورشونلر
پوسکورن یوز بیکلرجه دشمنہ قارش یالین قلیج ، یالین سینه ایله
چیقان شانلی مجاہدلریز میداندہ طورویور . بز بونلرایچون موفقیت ،
سائر جماعت اسلامیه ایچون ده حالدن عبرت تمنی ایدرز . اللهم انصر
من نصرالدين واخذل من خذل المسلمين .

محمد عاکف

فَقَرُّ وَفَتَاوَى

فقہ وعبادات اسلامیه تاریخندن :

حج

۹

حجک تاریخ افتراضی حقیقہ اقوال مختلفہ واردر . بعضلری
قبل الہجرۃ فرض ایدیش اولدیغی روایت ایدیورلر . فقط بوروایت
انار مشهورہ ، بعد الہجرۃ فرضیتی حقیقہ کی قناعت جمہورہ
مخالف اولدیغندن شدوز قیاندن معدوددر ؛ بناء علیہ شایان اعتماد
اولہماز . امام قرطبی بعد الہجرۃ بشنچی سنہده فرض ایدیش اولدیغہ
ذہب اولیور . امام واقدی و بعض اصحاب حدیثک روایتہ کورہ
ہجرتک بشنچی سنہده بنی سعد طرفندن نزد رسالتہ ہیئت مرخصہ نک
رئیس اولہرق کلن ضمام بن ثعلبہ نک حضور نبویدہ : « الله امرک
امرک ان تحج » دیمس نک « — اللهم نعم... » دیہ تصدیق نبویہ اقتزان
ایتمش اولسی حجک بشنچی سنہده فرض ایدیش اولدیغہ قائل اولانلرجه
دلیل مقامہ کچمشدر . فقط بوحدیثدن یالکز بشنچی سنہده دکل ،
بلکہ دہا اولجہ فرض ایدیش اولدیغی دہ آ کلامق ممکندر . بردہ
محمد بن اسحق ، سائر ارباب سیر و حدیث ، ضمام بن ثعلبہ نک نزد
رسالتہ « عام الوفود » دہ یعنی اسلامیت قوت بولہرق ہر طرفندن
ہیئتلر ارسال اولدیغی زمانلردہ ، بناء علیہ طوقوزنجی سنہده کلش
اولدیغی روایت ایدیورلر . بو حالہ ضمام بن ثعلبہ حدیثلہ حجک بشنچی
سنہده فرض ایدیش اولدیغہ قانع اولق ایچون یول قاپانیوردیمکدر .
بعضلری دہ حجک آلتنجی سنہده حدیثہ سفری اثناسندہ نازل
اولان « وائوا الحج والعمرة لله » آیت کریمہ سبیلہ فرض ایدیش
اولدیغہ قائل اولیورلر .

بوجہتی باخصاصہ شافعیلر التزام ایدیورلر . ہلہ بعض قراجہ
« اتموا یرندہ » آتموا » قرائتی بونلرہ زیادہ سبیلہ یاردم ایدیوردیمکدر .
فقط بو قرائتک شاذ ، بناء علیہ غیر معتبر بولمسی ، ہلہ یدنجی سنہده
علیہ الصلاۃ والسلام افندمنک ، اصحابنک حج ایچون دکل ، بلکہ
عمرہ ایچون احرام ایتمش اولملری ، ہلہ سابقاً بو آیتک سبب لزومی
حقندہ سویلنن سوزلر... شافعیلرکی « اتموا » امر جلیاندن ابتدای
وجوب و فرضیتی آ کلامقن زیادہ ، عبارہ ولغتنک یاردمیلہ بعد الشروع
وجوب اتمام معناسنی آ کلامہ نک دہا ملایم اولدیغی بیلدیوریور .
حنفیلردہ بوجہتی التزام ایتمشلردر . ایشتہ شوملا حظہ کورہ حج
آلتنجی سنہده دخی فرض ایدیشلر دیمکدر .

بعضلری یدنجی سنہده ، بعضلری سکزنجی سنہده فرض
ایدیش اولدیغہ ذہب اولمشلر ایسندہ ہیچ برینک معقول بردیلنہ
تصادف ایدیلہ مامشدر . شو حالہ طوقوزنجی واونونجی سنہلر قلیور
دیمکدر . فی الواقع مشہور ارباب تفسیر و سیرک سوزلرینہ کورہ
طوقوزنجی سنہ نک نہایتلرینہ طوغری « والله علی الناس حج البيت
من استطاع اليه سبيلاً و من كفر فان الله غني عن العالمين » آیت
کریمہ نازل اولمشدر ، کہ بونک وجوب حجہ دلالتی پک ظاہردر .
حتی امام احمد بن حنبل حضرتلرینک حضرت ابو ہریرہ متصل
اولہرق روایت ایتدیکنہ کورہ : — بوايت کریمہ نازل اولہرق —
حج فرض اولنجہ فخر کائنات افندمن عمومہ خطاباً : « يا ايها الناس
قد فرض عليكم الحج فحجوا... الخ » دیہ باشلا یہرق بر
خطابہ ایراد بویورمشلردر . ایشتہ بو بابدہ پک صریح اولان شو
دلیلہ باقیلہ حج اولور ایسہ حجک طوقوزنجی سنہده نہایتلرینہ
طوغری فرض ایدیش اولدیغی تحقق ایدر .

بناء علیہ بو تاریخہ قدر اجرا ایدیان ہیچ بر حجک اسقاط فرضی
ایچون اجر ایدیلہ ب بلکہ اسلامیتجہ خلافہ بردلیل قائم اولمیدنندن
شریعت خلیلہدہ اولان مشروعیت قدیمہ سی اوزرہ ادا قلنمش
اولدیغی سویلنہ بیلیر . ذانامذہب حنفیدہ شرایع سالفہدن بر حکمک
خلافہ دلیل وارد اولدجہ اسلامیتجہ معتبر اولدیغی معلومدر . شو
قدر وارکہ شرایع سالفہ نک بر جوق حکملری تحریفانہ معروض
قالدیغندن معتبر اولسی ایچون نص الہی ویاخود حدیث نبویدہ بلا انکار
ذکر وقصہ ایدیش بولمسی شرطدر .

بو حالہ نتیجہ اولہرق طوقوزنجی سنہده حجک اسقاط فرض
ایچون قلنماش اولدیغی میدانہ چیقیور دیمکدر .

ہجرت سنہ نک اونونجی سنہده ذی القعدہ آی حلول ایدنجہ
علیہ الصلاۃ والسلام افندمن حضرتلری بوسنہ ایفای فریضہ حج
ایتمک اوزرہ مکہ کی کیدیلہ جکنی ، بناء علیہ حج ایلہ مکلف اولانلرک
تدارکات سفریہدہ بولملرینی اعلان ایتدیردی . آیک آخرلرینہ
طوغری قرق بیک قدر کیمسہ مدینہ منورہدہ اجتماع ایتمشلردی .

اول حضرت احکام احرامی، حجک واجبارینی و سنتلرینی بیان ایدهرک خطبه ایراد بویوردیلر ..

علیه الصلاة والسلام افندیمن ذی القعدة نك ختامه آنی کون قاله نجشنبه، یاخود جمعه ایرتسی کونی اوکله نمازینی مسجد شریفده دورت رکعت اولهرق قیلدقدن صوکر مبارک صاچ و صاقلالرینی طارادی؛ خوش رایجه لی یاغ سوردی. مسکلی قوقولراستعمال ایتدی. رداوازارینی کیدی. اوکله ایله ایکندی آراسی ایدی. قافله حرکت ایتدی. فیخر کائنات افندمزک اوکندن، آرقه ندن، صاغندن، صواندن کوزک کوره بیلدیکی یرلر خلق ایله طولو بولندی حالدله ایلروله میورلردی... خطبه ایراد بویوردیلغنه، اوکله نمازی قیلندیغنه باقیله حج اولور ایسه یوم حرکتک نجشنبه دکل، جمعه ایرتسی کونی اولدینی کلاشیلیر. چونکه فیخر کائنات افندمزک جمعه دن ماعدا کونلرده اهلایینی جمع ایتدیرهرک منبرده خطبه ایراد بویوردقلری معلوم دکلدر. شو حالدله اول حضرتک جمعه کونی بعدالجمعه حج حقنده ایراد خطبه دن صوکر فرداسی جمعه ایرتسی کونی اوکله نمازینی قیلهرق یوله چیقمش اولدقلری مستبان اولور ..

قافله ذوالحلیفه موقعنده توقف ایتدی. اوراده کیجه لیله جملردی. بناء علیه یوله چیققدقلری کونک ایکندی، اقشام، یاتسو نمازلری ده اوراده قیلندی. فرداسی کونک صباح نمازی ده قیلدقدن صوکر اول حضرت قربانلق دوه سنک هور کوجنی قاماده رق نشانلدی وبره قلاده اولقی اوزره بویتنه نعلین طاقدی. صوکر احرامه مخصوص اولقی اوزره غسل ایتدی. مبارک باشنی (غینک کسریله :) غسل ایله بیقادی. مسکلی طیب استعمال ایتدی. ردا وازارینی کیدی. اوکله نمازینی قصر طریقله ایکی رکعت اولهرق قیلدی. ایشته نمازینی قیلدی شویورده حج قرانه، یعنی حج وعمره نك ایکیسنه بردن نیت وجهراً « لیک اللهم لیک لیک لاشریک لک لیک ان الحمد والنعمه لک والملك لاشریک لک » دیه تلییه ایلدی. بعده ناقه سنه ییندی. اصحاب کرام، علیه الصلاة والسلام افندمزک تلییه سنی ایشدیو، واول حضرتک امریله آنلرده تلییه لرینی یوکسک سسله اذقیورلردی. بوندن بویله یوکسک موقعلره چیققدقه یوقوشلره ایندکجه ... تلییه ایدیلیردی. فقط اول حضرت اهلانده بعضاً حج وعمره نك ایکیسنی ذکر ایدیورلردی. ایلروده کوریله جکی وجهله ایشته بونقطه دن طولاییدرکه حضرت پیغمبرک شو احرامنده قارن ویاخود متمتع ومفرد اولدینی حقنده اختلاف ایدیلشدر: حج وعمره یی ذکر ایدهرک اهلانی ایشیدنلر، اول حضرتک قارن اولدیغنه، یاکنز بریسنی ذکر ایلدیکنی کورنلرده یا مفرد یاخود متمتع اولدیغنه قائل اولمشلردر. فقط اصحاب کرام حضراتی، علیه الصلاة والسلام افندمزک تخیری اوزرینه کنیدی آرزولرینه کوره بعضلری مفرد، بعضلری قارن یاخود متمتع اولهرق احرامه کیرمشلردی ..

ذوالحلیفه موقعنده حضرت ابوبکرک زوجه سی اسمائت عمیس

طوغورمشیدی. اول حضرت آنک غسل ایدهرک احرامه کیرمسنی امر ایتدی ..

قافله حج سرف، نام موقع کلدکارنده رسول اکرم افندمن، هدیلری بولمیانلرک - افراد، یاخود قران دکلده، - عمره یینی اوزره بولملری ده ای اوله جغنی - ویلدی. دتت ایدیله جک اولورسه بونک اولکی تخیری بردرجه یه قرر نقض ایتدیکی کوریایر. چونکه میقاتده ایکن اصحاب کرامک ایستدکاری کبی احرام ایتمه لرینه مساعده ایدیلش ایکن سرف موقعنده عمره نك مندوبیتی بیان بویوردیلوردی. بوحالدله هدیلری بولمیانلرک افراد وقراندن زیاده، مندوبیه رعایه عمره طرفنه میل ایتملری ده محبوب اوله جقدی.

عمره بیتله احرامه کیرمش اولان ام المؤمنین حضرت عائشه شوسرف نام موقه کلدکده عادتی کورمکه باشلامشیدی. پیغمبرمن افندمن آکاده طواف وسعیدن ماعدا بالجمله افعال حجه اشتراک ایدیه بیله جکنی سویلدی.

قافله ذی الحجه نك دوردنجی بازار کیجه سی « ذی طوی » نام محله کیجه لیهرک اول حضرت صباح نمازینی ادا ایتدکدن ویقاندقدن صوکر حرکت ایلدی. کوندزه قارشنی « ثنیه العایا » وشهرک یوقاری طرفدن مکه مکرمه یه کیریلدی ..

حلیم ثابت

دردنجی نسخه ده مندرج سؤاله کوندراین جوابلرک

ایکنجیسی :

الا ظهر انه بالوقف تنتقل رقة الموقوف الى الله تعالى ای تفنک عن اختصاص الآدميين كالعتق وقيل لابل للواقف لانه انما اراد ملكه عن فوائده وبه قال ابو حنيفة مالم یقرن بحکم او تعلیق بموت بلفظ اذامت فقد وقفت اوفهی وقف علی کذا اذا المعنی فاعلموا انی قد وقفت لا وقفت بدون فقد والفرق ان الاول انشاء تعلیق والثانی تعلیق انشاء وهو باطل لانه وعد محض وقيل للموقوف علیه كالصدقة والخلاف فيما یقصد بد تملیک ریه بخلاف ماهو تحریر نص کالمسجد والمقبرة والربط والمدارس فاتفق اذا تقرر هذا فنقول ضبطا لموضوع البحث ومعادله دفعا لانسحاب حکم احدهما علی الآخر الموجب لصرف الذهن عن سبیل الصواب ما یبیله التحریر لایخلوا اما ان یتناهی بفوات الانتفاع به او لا یتناهی والاول باطل لامکان الانتفاع به حالا بالصلاة او الدریس فی ارضه فتعین الثانی فلا یباع وهذا الدلیل سالم عن المعارض وتقول فی قسم هذا ماسبیله المنافع لایخلوا اما ان یتناهی بفوات منافع المقصوده بالکلیه او لا یتناهی والاول باطل لمنافاته للتأیید الغرض مندفعین الثانی فلا یباع لکن فی هذا القسم القول بالتأیید الغرض منه معارض وان صرح الواقف للعلم بأنه لا یرید تعطیل وقفه ونوابه بتعطیل منفعه فیحمل تصریحه بذلك علی ابقاء الوقف علی حاله ما امکن فاذا اقتضت الضرورة عدم ابقائها علی حالها ولم یقرن بمانع یحکم بالمساحة فی نحو بیعها لتدارک